Категорія справи № **912/1182/17: Господарські справи (до 01.01.2019); Корпоративних відносини; пов'язані з правами на акції, частку у статутному капіталі.**
Надіслано судом: **26.06.2017.** Зареєстровано: **26.06.2017.** Оприлюднено: **29.06.2017.**
Дата набрання законної сили: **17.08.2017**
Результат оскарження **17.08.2017 Дніпропетровський апеляційний господарський суд : залишено рішення місцевого суду без змін, а скаргу без задоволення**
Номер судового провадження: **не визначено**

ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД

Кіровоградської області

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

19 червня 2017 рокуСправа № 912/1182/17 Господарський суд Кіровоградської області у складі судді Вавренюк Л.С. розглянув у відкритому судовому засіданні справу № 912/1182/17

за позовом: ОСОБА_1, с. Могутнє Кіровоградського району Кіровоградської області

до відповідача: фермерського господарства "ОСОБА_4", с. Могутнє Кіровоградського району Кіровоградської області

за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору на стороні відповідача:

- ОСОБА_2;

- ОСОБА_3;

- ОСОБА_4.

про визначення частки члена господарства у статутному фонді.

Представники:

від позивача - участі не брали;

від відповідача - ОСОБА_5, договір про надання правової допомоги від 25.05.2017 р.;

від 3-х осіб - участі не брали.

ОСОБА_1 звернулась до господарського суду з позовною заявою про визначення частки члена фермерського господарства "ОСОБА_4" (далі - ФГ "ОСОБА_4" ОСОБА_1 у статутному фонді (складеному капіталі) фермерського господарства "ОСОБА_4".

Свої позовні вимоги позивач обґрунтовує тим, що в силу вимог спеціального закону - Закону України "Про фермерське господарство" член фермерського господарства має право на отримання частки майна фермерського господарства при його ліквідації або у разі припинення членства у фермерському господарстві. Розмір частки та порядок її отримання визначається Статутом фермерського господарства. Проте, Статут ФГ "ОСОБА_4" не містить розміру частки членів фермерського господарства, а тому ОСОБА_1 не має можливості при виході з господарства визначити розмір компенсації вартості частки.

Згідно письмового відзиву на позов, відповідач заперечив позовні вимоги, стверджуючи про відсутність порушених прав позивача, оскільки ОСОБА_1 є повноправним членом дійсного фермерського господарства, її членство не припинено і наміру припинення від неї не надходило, відповідно розмір частки не вираховувався і не може бути вирахований, оскільки для його розрахунку дата припинення членства у господарстві з огляду на положення п. 6.4. Статуту, а отже позовні вимоги є передчасними та необґрунтованими (а.с. 54-56).

У судовому засіданні 19.06.2017 р. представник позивача участі не брав, натомість надіслав до суду клопотання про відкладення розгляду справи на інший час та дату, мотивоване неможливістю явки представника ОСОБА_1 в засідання суду (а.с. 113-114).

Представник відповідача підтримав свою правову позицію відносно предмету спору.

Представники третіх осіб у справі участі в судовому засіданні не брали, письмових пояснень по суті спору до суду не подали.

Господарський суд вважає третіх осіб у справі належним чином повідомленими про дату, час та місце судового засідання, оскільки судом дотримано вимог ст. 64 Господарського процесуального кодексу України та направлено на адреси третіх осіб, зазначені позивачем у позові, копії ухвал про порушення провадження у даній справі. Зазначене, згідно рекомендацій Вищого господарського суду України, викладених у постанові пленуму ВГСУ від 26.12.2011 р. № 18 "Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального кодексу України судом першої інстанції", є належним повідомленням про дату, час та місце судового розгляду справи.

Дослідживши матеріали справи, оцінивши подані докази, заслухавши пояснення представників сторін, господарський суд встановив наступні обставини.

Відповідно до змісту статуту ФГ "ОСОБА_4" (нова редакція), затвердженого рішенням засновника фермерського господарства та державна реєстрація якого проведена 17.04.2013 р., головою і засновником господарства є ОСОБА_4, а членами господарства є: ОСОБА_1 - дружина; ОСОБА_6 - син та ОСОБА_7 - дочка (а.с. 10-17).

Згідно рішення засновника ФГ "ОСОБА_4" від 09.09.2015 р., засновником і головою ФГ "ОСОБА_4" вирішено: у зв'язку із розірванням шлюбу та втратою родинної спорідненості виключити зі складу членів фермерського господарства ОСОБА_8 ОСОБА_1 (п. 1); змінити відомості про члена фермерського господарства ОСОБА_7 (донька) в частині зазначення прізвища (у зв'язку із одруженням) на ОСОБА_3 (п. 2); у зв'язку із внесеними змінами викласти статут фермерського господарства ОСОБА_4 у новій редакції, затвердити його та провести державну реєстрацію відповідно до вимог чинного законодавства України (п. 3) (а.с. 18).

Рішенням засновника ФГ "ОСОБА_4" від 09.10.2015 р. затверджено нову редакцію статуту фермерського господарства, державну реєстрацію якого проведено 09.10.2015 р. (далі - чинна редакція Статуту, а.с. 57-67).

У відповідності до розділу 1 "Загальні положення" чинної редакції Статуту відповідача, засновником і головою ФГ "ОСОБА_4" є ОСОБА_4, членами господарства є ОСОБА_2 (син) та ОСОБА_3 (дочка).

Рішенням Господарського суду Кіровоградської області від 06.07.2016 р. у справі № 912/2012/16 за позовом ОСОБА_1 до ФГ "ОСОБА_4", за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору на стороні відповідача: ОСОБА_2, ОСОБА_3 про визнання недійсним рішення та змін до статуту, яке у встановленому законом порядку набрало законної сили, позов задоволено частково; визнано недійсним пункт 1 рішення засновника ФГ "ОСОБА_4" № 1 від 09.09.2015 р. про виключення ОСОБА_1 із членів ФГ "ОСОБА_4"; у задоволенні позову про визнання недійсними змі до статуту ФГ "ОСОБА_4" в редакції, прийнятій на загальних зборах засновників ФГ "ОСОБА_4" від 09.10.2015 № 1, зареєстрованої реєстраційною службою Кіровоградського районного управління юстиції Кіровоградської області від 09.10.2015 р. за № 14291050016000561 відмовлено (а.с. 19-25).

Господарський суд вважає за необхідне зауважити, що відповідні зміни до останньої редакції статуту ФГ "ОСОБА_4" в частині зазначення членом фермерського господарства ОСОБА_1, у зв'язку з визнанням недійсним рішення засновника господарства щодо виключення позивача зі складу членів господарства, у встановленому законом порядку не вносились.

За доводами представника відповідача у судовому засіданні, відповідні зміни до статуту відповідачем поки що не внесені.

За твердженням позивача, ОСОБА_1 не зверталася до суду з вимогами про оскарження дій державного реєстратора та/або визнання недійсними змін до установчих документів відповідача, які були проведені державним реєстратором 09.10.2015 р.

В той же час, з матеріалів справи вбачається, що ОСОБА_1 06.06.2017 р. звернулась до Міністерства юстиції України зі скаргою на дії державного реєстратора, згідно якої просила скасувати реєстраційну дію - державну реєстрацію змін до установчих документів ФГ "ОСОБА_4", проведену 09.10.2015р. державним реєстратором Урсатій Антоном Юрійовичем, номер запису НОМЕР_1 (а.с. 99-100).

Порядз з цим, як позивач, обґрунтовуючи позов, так і відповідач, заперечуючи проти задоволення позовних вимог, зазначають про те, що ОСОБА_1 нараз є повноправним членом ФГ "ОСОБА_4".

У відповідності до ч. 1 ст. 35 Господарського процесуального кодексу України, обставини, які визнаються сторонами та іншими особами, які беруть участь у справі, можуть не доказуватися перед судом, якщо в суду не виникає сумніву щодо достовірності цих обставин та добровільності їх визнання.

Враховуючи наведені рішенням від 06.07.2016 р. у господарській справі № 912/2012/16 законної сили, та той факт, що сторонами визнається факт членства позивача в ФГ "ОСОБА_4", господарський суд вважає зазначену обставину такою, що не підлягає доказуванню в силу вимог процесуального закону.

Обґрунтовуючи пред'явлений позов, позивач зазначає, що в ході судового розгляду цивільної справи № 390/1480/15-ц про поділ майна подружжя (а.с. 68-77), ФГ "ОСОБА_4" надало до Апеляційного суду Кіровоградської області довідку про те, що станом на 16.03.2017 р. ОСОБА_4 не сплатив внеску до статутного капіталу фермерського господарства "ОСОБА_4" Вказані кошти в розмірі 1 000,00 грн. ОСОБА_1 внесла 17.03.2017 р., що складає 100 відсотків статутного капіталу та підтверджується квитанцією від 17.03.2017 р. № 0.0.27463460.1 (а.с. 35).

У зв'язку зі сплатою внеску до статутного капіталу господарства та відсутністю у статуті відповідача положень про розмір частки у статутному капіталі господарства голови та членів ФГ "ОСОБА_4", 26.05.2017 р. позивачем подано до відповідача заяву, згідно якої просила визначити розмір частки члена фермерського господарства ОСОБА_1 у статутному капіталі ФГ "ОСОБА_4" та розмір частки члена фермерського господарства ОСОБА_1 у цілісному майновому комплексі фермерське господарство "ОСОБА_4 (а.с. 97-98).

Як зазначає позивач, відповіді на зазначене звернення ОСОБА_1 не отримала.

У зв'язку з тим, що ОСОБА_1 є членом фермерського господарства, сплатила 100 відсотків грошового внеску до статутного капіталу фермерського господарства, позивач вважає, що її право власності на частку у статутному капіталі господарства порушено, оскільки не визначено відповідачем.

На підставі викладеного, позивач звернувся до господарського суду з даним позовом.

Відповідач, заперечуючи проти задоволення позовних вимог зазначає про те, що у відповідності до умов чинної редакції статуту фермерського господарства його головою - ОСОБА_4 внесено до статутного капіталу підприємства 1000,00 грн., які були зараховані на рахунок відповідача 17.03.2017 р.

Господарським судом встановлено, що 20.03.2017 р. на рахунок ФГ "ОСОБА_4" надійшли грошові кошти в сумі 1000,00 грн. від ОСОБА_1, сплачені як грошовий внесок останньої до статутного фонду господарства (а.с. 79).

Листом, направленим на адресу позивача 23.03.2017 р., відповідач повідомив ОСОБА_1 про повернення фермерським господарством сплачених нею 1000,00 грн. як таких, що помилково внесені. Повернення грошових коштів відповідач мотивував тим, що головою фермерського господарства ОСОБА_4 за рахунок свого внеску до статутного капіталу 17.03.2017 р. внесено кошти в сумі 1000,00 грн., що складає 100% статутного капіталу. Відповідач вказав також на те, що внесення коштів на поточний рахунок ФГ "ОСОБА_4" здійснюється виключно головою фермерського господарства (а.с. 78, 102).

На підтвердження повернення позивачу коштів в сумі 1000,00 грн. відповідачем надано до суду копію платіжного доручення від 23.03.2017 р. № 48 (а.с. 104).

За викладених обставин, відповідач стверджує, що оскільки водночас рішень про зміну розміру статутного капіталу господарства не приймалось, кошти внесені позивачем не можуть розцінюватись як внесок до статутного фонду.

У відповідь на заяву позивача від 26.05.2017 р., що містила прохання про визначення розмірів часток ОСОБА_1 у статутному капіталі ФГ "ОСОБА_4" та у цілісному майновому комплексі фермерське господарство "ОСОБА_4", відповідачем направлено лист, згідно змісту якого відповідач, посилаючись на положення статуту фермерського господарства, зазначив про те, що для визначення розміру частки члена фермерського господарства у цілісному майновому комплексі ФГ "ОСОБА_4" необхідна дата припинення членства у господарстві (а.с. 111-112).

Оскільки позивач нараз є членом ФГ "ОСОБА_4", про намір вийду зі складу членів фермерського господарства відповідача не повідомляла, відповідної заяви не подавала, відповідач вважає відсутнім порушення прав чи охоронюваних законом інтересів ОСОБА_1 як члена фермерського господарства.

Вирішуючи даний спір по суті, господарський суд враховував наступне.

Правові, економічні та соціальні засади створення та діяльності фермерських господарств як прогресивної форми підприємницької діяльності громадян у галузі сільського господарства України визначає Закон України від 19.06.2003 р. № 973-IV "Про фермерське господарство".

Статтею 1 зазначеного вище Закону встановлено, що фермерське господарство є формою підприємницької діяльності громадян із створенням юридичної особи, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, займатися її переробкою та реалізацією з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм для ведення фермерського господарства, відповідно до закону. Фермерське господарство діє на основі Статуту. У Статуті зазначаються найменування господарства, його місцезнаходження, адреса, предмет і мета діяльності, порядок формування майна (складеного капіталу), органи управління, порядок прийняття ними рішень, порядок вступу до господарства та виходу з нього та інші положення, що не суперечать законодавству України.

Відповідно до ст. 20 Закону України "Про фермерське господарство", член фермерського господарства має право на отримання частки майна фермерського господарства при його ліквідації або у разі припинення членства у фермерському господарстві. Розмір частки та порядок її отримання визначаються Статутом фермерського господарства.

Стаття 22 Закону України "Про фермерське господарство" визначає фермерське господарство як цілісний майновий комплекс, що включає майно, передане до складеного капіталу, не розподілений прибуток, майнові та інші зобов'язання.

Господарський кодекс України ставить в залежність організаційні форми підприємств від способу утворення (заснування) та формування статутного капіталу і розрізнює унітарні та корпоративні підприємства.

Корпоративне підприємство - це підприємство, що утворюється, як правило, двома або більше засновниками за їх спільним рішенням (договором), діє на основі об'єднання майна та/або підприємницької чи трудової діяльності засновників (учасників), їх спільного управління справами, на основі корпоративних прав, у тому числі через органи, що ними створюються, участі засновників (учасників) у розподілі доходів та ризиків підприємства. Корпоративними є кооперативні підприємства, підприємства, що створюються у формі господарського товариства, а також інші підприємства, в тому числі засновані на приватній власності двох або більше осіб (ч. ч. 4, 5 ст. 63 Господарського кодексу України).

Відтак, сукупний аналіз зазначених вище правових норм дає підстави стверджувати, що фермерське господарство є корпоративною юридичною особою, а тому в членів, які передали до складеного капіталу майно чи земельну ділянку, виникає сукупність корпоративних прав (майнових та організаційних), пов'язаних із наявністю їх частки у складеному капіталі.

Згідно ст. 20 Закону України "Про фермерське господарство", член фермерського господарства має право на отримання частки майна фермерського господарства при його ліквідації або у разі припинення членства у фермерському господарстві. Розмір частки та порядок її отримання визначаються Статутом фермерського господарства.

У відповідності до п. 5.1. - 5.3., 5.5., 5.7. чинної редакції Статуту ФГ "ОСОБА_4", до складу майна фермерського господарства (складеного капіталу) входить майно, передане Засновником (членами) фермерського господарства до його статутного фонду (складеного капіталу). Майно передається Засновником (членами), яке використовується у процесі фермерської господарської діяльності, залишається у власності Засновника (членів) фермерського господарства, які передали його до складеного капіталу фермерського господарства; до складу майна (складеного капіталу), власником якого є фермерське господарство як юридична особа входять ті майнові об'єкти, які придбані чи отримані самим господарством як самостійним суб'єктом: придбані на позичені кошти, або виручені в результаті реалізації власно вироблених сільськогосподарської чи іншої продукції, або отримані на безоплатній основі за рахунок Українського державного фонду підтримки фермерських господарств чи з інших джерел (будівлі, споруди, обладнання, матеріальні цінності, цінні папери, власна продукція, одержані доходи, інше майно, набуте на підставах, що не заборонені законом, право користування землею, водою та іншими природними ресурсами, будівлями, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права (в тому числі на інтелектуальну власність), грошові кошти, які передаються членами фермерського господарства до його статутного фонду (складеного капіталу); майно фермерського господарства належить йому на праві власності; фермерське господарство як цілісний майновий комплекс включає майно, передане до статутного фонду (складеного капіталу), не розподілений прибуток, майнові та інші зобов'язання; порядок володіння, користування і розпорядження майном фермерського господарства здійснюється відповідно до його статуту, якщо інше не передбачено угодою між членами фермерського господарства та законом.

Для забезпечення діяльності фермерського господарства створюється статутний капітал, первісний розмір якого встановлюється 1000,00 грн.; ОСОБА_4 за рахунок свого грошового внеску до статутного капіталу вносить кошти на суму 1000,00 грн., що складає 100 відсотків статутного капіталу; до складу майна фермерського господарства статутного капіталу можуть входити: будівлі, споруди, обладнання, матеріальні цінності, цінні папери, продукція, вироблена господарством в результаті господарської діяльності, одержані доходи, інше майно, набуте на підставах, що не заборонені законом, право користування землею, водою та іншими природними ресурсами, будівлями, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права (в тому числі на інтелектуальну власність), грошові кошти, які передаються членами фермерського господарства до його статутного капіталу; частка Засновника (членів) в майні фермерського господарства визначається виходячи з фактично внесеного ними вкладу до статутного капіталу. Вартість частки Засновника (членів) в майні фермерського господарства визначається на підставі балансу фермерського господарства (п.п. 7.1.-7.3. Статуту).

У відповідності до п.п. 6.3., 6.4. статуту відповідача, Засновник (члени) фермерського господарства мають право, зокрема: брати участь у розподілі прибутку та отримувати частину прибутку від діяльності фермерського господарства пропорційно вартості майна, внесеного до статутного фонду (складеного капіталу); на отримання частки майна фермерського господарства при його ліквідації або в разі припинення членства у фермерському господарстві вартісно пропорційно його частині в статутному фонді (складеному капіталі); вартість частини розраховується за бухгалтерським балансом або на вимогу Засновника (члена) фермерського господарства за незалежною оцінкою, визначеною незалежним оцінювачем. Засновник (члени), які вийшли зі складу членів фермерського господарства, мають право на належну їм частину доходу (прибутку), одержаного фермерським господарством у поточному році до моменту виходу їх зі складу Засновника (членів) фермерського господарства.

Проаналізувавши наведені вище вимоги чинного законодавства та умови статуту відповідача, господарський суд дійшов висновку, що член фермерського господарства має право на отримання частки майна господарства у разі його ліквідації або у разі припинення членства у ньому. Розмір частки та порядок її отримання визначаються виключно статутом фермерського господарства.

Враховуючи, що правовою підставою для звернення до господарського суду є захист порушених або оспорюваних прав і охоронюваних законом інтересів, право на позов у особи виникає після порушення відповідачем її права, тобто захисту підлягає вже порушене право, а не те, яке може бути тільки порушено в майбутньому і щодо якого невідомо буде воно порушено чи ні (постанова Вищого господарського суду України від 19.12.2006 р. № 15/175).

За викладених обставин та враховуючи, що позивач є членом ФГ "ОСОБА_4" та не заявляла про намір припинення свого членства у фермерському господарстві, чинний статут відповідача містить положення про порядок визначення частки члена фермерського господарства у разі його виходу зі складу членів господарства (п.п. 6.3., 6.4., 7.1.-7.3. статуту), господарський суд не вбачає наявності порушеного права позивача.

Крім того, за змістом ст. 1 Господарського процесуального кодексу України, ст. ст. 15, 16 Цивільного кодексу України, підприємства, установи, організації мають право звертатися до господарського суду згідно з встановленою підвідомчістю господарських справ для захисту своїх порушених прав і охоронюваних законом інтересів.

Згідно ч. 1 ст. 16 Цивільного кодексу України, кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого особистого немайнового або майнового права та інтересу, ч. 2 цієї статті визначено способи здійснення захисту цивільних справ та інтересів судом.

Способи захисту прав та законних інтересів суб'єктів господарювання визначені також ст. 20 Господарського кодексу України.

Поряд з цим, ані спеціальний закон, ані загальні норми матеріального права не містять обраного позивачем способу захисту порушеного права як визначення частки члена фермерського господарства в його статутному капіталі.

Відсутність порушеного права чи невідповідність обраного позивачем способу його захисту способам, визначеним законодавством встановлюється при розгляді справи по суті та є підставою для прийняття судового рішення про відмову у позові.

До того ж, господарський суд зауважує, що позивач не звертався до суду з вимогами про внесення змін до статуту відповідача або ж визнання його недійсним у встановленому законом порядку, а отже, обраний позивачем у даній справі спосіб захисту є невмотивованим.

На підставі викладеного, у господарського суду відсутні підстави для задоволення позовних вимог, а тому в задоволенні позову ОСОБА_1 слід відмовити.

Господарський суд не вбачає також правових підстав для задоволення клопотання позивача про відкладення розгляду справи, заявленого з підстав неможливості прибуття в засідання суду повноважного представника позивача.

Так, у відповідності до правової позиції Вищого господарського суду України, викладеної в постанові пленуму ВГСУ від 26.12.2011 р. № 18 "Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального кодексу України судом першої інстанції", господарський суд з урахуванням обставин конкретної справи може відхилити доводи учасника судового процесу - підприємства, установи, організації, іншої юридичної особи, державного чи іншого органу щодо відкладення розгляду справи у зв'язку з відсутністю його представника (з причин, пов'язаних з відпусткою, хворобою, службовим відрядженням, участю іншому судовому засіданні і т. п.). При цьому господарський суд виходить з того, що у відповідних випадках такий учасник судового процесу не позбавлений права і можливості забезпечити за необхідності участь у судовому засіданні іншого представника згідно з частинами першою - п'ятою статті 28 ГПК, з числа як своїх працівників, так і осіб, не пов'язаних з ним трудовими відносинами. Неможливість такої заміни представника і неможливість розгляду справи без участі представника підлягає доведенню учасником судового процесу на загальних підставах (статті 32 - 34 ГПК), причому відсутність коштів для оплати послуг представника не може свідчити про поважність причини його відсутності в судовому засіданні.

На підставі викладеного та зважаючи на те, що явка повноважного представника в засідання суду обов'язково не визнавалась, наявні матеріали справи є достатніми для вирішення спору, господарський суд відмовляє в задоволенні заявленого представником позивача клопотання.

На підставі статті 49 Господарського процесуального кодексу України, витрати зі сплати судового збору залишаються за позивачем.

Керуючись ст. ст. 33-34, 49, 82-85 Господарського процесуального кодексу України, господарський суд

ВИРІШИВ:

У задоволенні позовних вимог відмовити повністю.

Рішення господарського суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги, якщо апеляційну скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після розгляду справи апеляційним господарським судом.

Апеляційна скарга подається на рішення місцевого господарського суду протягом десяти днів з дня його оголошення місцевим господарським судом.

У разі якщо в судовому засіданні було оголошено лише вступну та резолютивну частини рішення, зазначений строк обчислюється з дня підписання повного рішення.

Копію рішення направити

позивачу за адресою: АДРЕСА_3;

третій особі 1 (ОСОБА_2) за адресою: АДРЕСА_3;

третій особі 2 (ОСОБА_3) за адресою: АДРЕСА_1;

третій особі 3 (ОСОБА_4) за адресою: АДРЕСА_2.

Повне рішення складено 26.06.2017 року.

Суддя Л.С. Вавренюк